

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

34. Explicantur alia quaedam quae ex Augustino proferuntur quod velle, & nolle, consentire ac dissentire sint propriae voluntatis; quod sint nostra; quod habere dona Dei sit accipientis & habentis &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT XXXIV.

Explicantur alia quædam quæ ex Augustino proferuntur, quod velle & nolle, consentire ac dissentire sint propriæ voluntatis; quod sint nostra, quod habere dona Dei sit accipientis & habentis &c.

SED alia nonnulla loca pro sua opinione proferre solent, quibus Augustinus aliquoties docet, non solum in Angelis & primis hominibus, sed etiam post peccatum, Dei esse vocare, suadere, excitare, & consentire, ac dissentire; velle ac nolle esse propriæ voluntatis. Ita loquitur libro de Spiritu & littera, ubi de gratia lapsorum hominum ex professo disputat: *Visorum suasionibus agit Deus ut velint, & ut credamus &c. sed consentire vel dissentire propriæ voluntatis est.* Quod mox iterum repetit: *Consentire vocations Dei, vel ab ea dissentire, sicut dixi, propriæ voluntatis est.* Et libro de gratia & libero arbitrio: *Velle & nolle propriæ voluntatis est.* Similia dicit Aug. libro 1. de peccatorum meritis & remissione, libro de predestinatione Sanctorum & alijs locis. Ergo non rectè statuitur ista differentia inter primum hominem & posteros eius, quod presente Dei adiutorio, velle & nolle, consentire ac dissentire, in primi hominis libero relinquatur arbitrio; nunc verò per ipsum adiutorium conferri debeant. Sed potius è contrario significari videtur, inquit, quod Deus non astringit voluntatem in alterutra partem, sed utrumque relinquit in indifferenti ipsius potestate, ut seipsum determinet ad alterutrum. Addit alius, semper in his & huiusmodi locis, dicere Augustinum determinationem esse propriam voluntatis.

Respondetur huiusmodi loca sancti Augustini apud eos qui in ejus doctrina tantillum versati sunt nullam continere difficultatem, vel omnino quicquam quod faciat pro alterutra sententiarum de quibus agimus, vel pro ulla omnino, quæ liberum arbitrium in hominibus superesse fateatur. Non enim significatur aliud istis & similibus locis, quam quod velle & nolle, consentire ac dissentire, credere & non credere sint officia voluntatis & libertatis; seu quod idem est, creaturam rationalem non posse velle aut nolle, consentire aut dissentire, credere aut incredulam esse, nisi libero voluntatis arbitrio. Quod in ipsis illis quæ producentur locis, satis perspicue illis patet, qui magis sensum auctoris intelligere quam suum ex auctore stabilire contendunt. Nam in libro de gratia & libero arbitrio, ubi secundus ille locus reperitur, quo dixit, velle & nolle esse propriæ voluntatis, cum quo profusus idem est, quod dicit consentire ac dissentire esse propriæ voluntatis, ex professo probandum susceperat, esse in homine liberum voluntatis arbitrium. Hoc autem probat,

A toto capite secundo ac tertio Scripturis innumeris, quæ jubent, suadent, consulunt, vetant hominem aliquid velle vel nolle. Ex quibus tandem concludit: *Nempe ubi dicitur, noli hoc & noli istud; & ubi ad aliquid faciendum vel non faciendum in divinis monitis opus voluntatis exigitur, satis liberum demonstratur arbitrium.* Et rursum: *Nemo ergo, cum aliquid secundum Deum operatur, alienet hoc a propriâ voluntate.* In quo probandi genere cum etiam capite tertio perrexisse ostendendo & illos qui ignorantiam rerum agendarum querunt, itemque qui concupiscentiam reluctantem superare nolunt, suâ voluntate peccare, concludit verbis illis quæ recentiores truncata producent: *Et utique cui dicitur, noli vinici, arbitrium sine dubio voluntatis eius convenitur: velle enim & nolle propriæ voluntatis est.* Quid evidentius quam hoc unicum istis & similibus locis probare Augustinum, quod homo velle & nolle, sive peccando sive bene faciendo, non possit, nisi suâ voluntate? Quod qui negat, hæresis manichææ reum esse manifestum est. Sed inde concludere velle, quod in operibus bonis determinatio fiat vel à voluntate, vel etiam à gratia, paralogismus est ab Augustini mente remotissimus. Habet enim ista doctrina in omni omnino statu locum, sive hominum, sive Angelorum, sive stantium, sive lapsorum, sive damnatorum, sive Beatorum, cum quocumque adiutorio genere liberè operantium. Intactum enim hoc dicendo relinquit Augustinus, utrum voluntas libera gratiam ad influendum rapiat, an gratia voluntatem; in id utrum cum gratia, an sine gratia, bene, vel malè voluntas operetur. Utrovis enim modo fiat, velle & nolle sive bonum sive malum, propriæ voluntatis est, & sine propriâ voluntate, sicut sine libero esse non potest arbitrio. Implicat enim contradictionem, ut sine propriâ voluntate velit aut nolit, consentiat aut dissentiat, credat aut incredulus fiat, quocumque tandem modo adiutorium aliquid simul juvet aut non juvet. Hoc igitur est, quod similiter dicit in libro de peccatorum meritis: *Vbi duo isti tam diversa merita contraxerunt, non dico ut ille credat, ille non credat, quod est propriæ voluntatis: sed ut ille audiat, quod credat, ille non audiat? Ne enim non est in hominis potestate. Audire namque & non audire potest quæpiam etiam nolens, credere aut non credere, nemo nisi volens seu nemo nisi propriâ voluntate potest.* Hoc est idem quod in libro de predestinatione Sanctorum dicit: *Non quia est de peccatore credere vel non credere, non est in arbitrio voluntatis deit. sancti. huma. cap. 5.*

Lib. de Spir.
& lib. c. 24.

Lib. de grat.
& lib. arb.
cap. 3.

Lib. 1. de pecc.
mer. in c. 22.

Lib. de pre-
dest. Sancti.
cap. 5.

Ita Lesius
lib. de gratia
aff. c. 1. §.
num. 9.

Snarez lib. 3.
de concursu
c. 13. n. 19.

Lib. de grat.
& lib. arb.
cap. 2.

Lib. de grat.
& lib. arb.
cap. 2.

lib. c. 3.

Lib. 1. de
pecc. meriti
cap. 22.

Non quia est de peccatore credere vel non credere, non est in arbitrio voluntatis deit. sancti. huma. cap. 5.

humana: sed in electis preparatur voluntas a Domi-
no, hoc est, in electis gratia Dei facit ut ere-
dere sit in arbitrio voluntatis humane, nempe
quia gratia preparans voluntatem facit
ut homo propria voluntate credat.

Ex his jam perspicue constat, perperam
Scriptorem illum recentiore asserere, quod
semper Augustinus dicat, determinationem esse
propria voluntatis. Hoc enim nunquam Au-
gustinus dixit, sed ei ab isto Scriptore attri-
buitur, quasi ex Augustini principijs confi-
ciat, determinationem ita voluntati esse pro-
pria; ut non conveniat gratie. Invertit
enim sanctissimi Doctoris verba, qui cum
dixerit velle & nolle, hoc est, si ita inter-
pretari libet, determinationem ad volen-
dum & nolendum, esse propria voluntatis; ipse
substituit, esse propria voluntatis. Itaque deter-
minatio ad volendum est quidem propria
non aliena voluntatis, sed ita tamen ut ad
eam determinandam nunc, gratia preceptus
partes egat, juxta illud Augustini: Non quia
crede vel non credere, nos est in arbitrio voluntatis
humana, sed in electis preparatur voluntas a Domi-
no. Hoc est, Dominus in electis facit ut ve-
lit. Et juxta illud Certum est nos velle cum volu-
mus, hoc est, est propria nostra voluntatis, sed
ut facit ut velimus bonum. Et juxta illud: Certum
est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus,
præbendo vires efficacissimas voluntati. Vbi signifi-
catur nos esse, quidem qui nos determinamus
ad volendum atque faciendum, sicut nos sumus
qui volumus atque facimus, sed Deum esse, qui
efficacissimam suam motionem facit ut nos deter-
minemus, juxta illud item Augustini ille facit
ut faciamus, cui dicit homo, Domine Domine custodi ser-
mones, hoc est enim dicere sicut ponam custodiam ori meo.

Juxta hæc Augustini principia non est diffi-
cile & alias nonnullas phrasas intelligere, in
quibus admittendis vel negandis nonnulli
hæsitant. Nam subinde negat Augustinus,
velle, credere, facere bonum, & hujusmodi
ESSE NOSTRA. Hoc enim dicit, non quasi
istiusmodi operationes non essent officia
propria voluntatis, sed quia non ita sunt
propria voluntatis, ut istorum operum fons
voluntas sit. Nam ea voluntati tribuit gratia
Dei, dum facit ut velit, ut credat, ut ope-
retur. Hinc ergo sunt illæ locutiones Augu-
stini: ut quando dicit tardius aliquando à
Deo vitia nostra curari, ne facilitatem in omni-
bus asserat, nostrum putemus esse quod eius est. Ut
quando dicit: Quæcumque sunt bona opera mea,
deus te mihi sunt, & ideo tua magis quam mea sunt.

Ut quando post Cyprianum sæpius dicit, in
nullo gloriamur quando nostrum nihil est. Et illud,
ne qui confessionis aut passionis gloriam suam dicat.
Ut quando dicit: Nihil nobis reliquit in quo tan-
quam in nostro gloriamur. Ut quando Massilien-
ses clamantes inducit: Quid nos hortamini?
Quid & corrigitis, si nihil boni habeamus quod sit
nostrum? His enim & similibus phrasibus
tantomodo negatur ita esse nostrum ut
non sit datum à Deo; hoc est, negatur esse
nostræ solius voluntatis quam non nobis de-

derit, & in nobis operata sit gratia Christi.
Sic enim exponit eam locutionem in eodem
capite: Illi tales antiqui Doctores dicentes non esse
aliquid, de quo tanquam de nostro, quod nobis Deus
non dederit, gloriamur. Hoc ergo sensu id quod
Augustinus negabat esse nostrum, hoc Pela-
giani confidenter nostrum esse statuebant:
Nostra est victoria inquit Celestius, sicut & contra
nostrum est quando vincimur. Nempe quia
sentiebat victoriam nostram; ut ibidem dicitur,
non ex Dei esse adiutorio, sed ex libero arbitrio, hinc
& Pelagius, Non peccato nostrum est. Et alibi:
Quod bene vel agimus, vel loquimur, vel cogitamus,
NOSTRUM EST. Quæ Augustinus graviter
reprehendit. Hoc eodem sensu, quando ipse
sanctus Doctor adhuc Massilientium errore
tenebatur, quo putabat fidem non donari à
Deo, sed esse humanæ officium voluntatis,
dicere solebat: Quod credimus nostrum est, quod
autem bene operamur illius est, qui creditibus dat
spiritum sanctum &c. Hoc est, quod bene ope-
ramur non est nostrum sed Dei. Et in eodem
libro iterum: Nostrum est credere & velle,
illius autem dare creditibus & volentibus facultatem
bene operandi. Hoc eodem sensu sæpius pecca-
ta soli tribuit nostre voluntatis; ab illo (Deo)
averimur, nostrum est. Et iterum in eodem libro:
Quæcirca quod à Deo nos averimus, nostrum est,
hec est voluntas mala. Nempe quia nec Pela-
giani ad operandum, nec Augustinus olim
ad credendum, nec unquam ad peccandum,
Dei auxilium voluntati liberæ necessarium
esse arbitrati sunt, quo Deus faceret ut vo-
luntas ageret, crederet, aut peccaret.

Iam verò rursus è contratio subinde Au-
gustinus disertè docet, nostrum esse quod
bene volumus, quod credimus, quod bene
vivimus. Non tamen eo sensu quasi bene
velle, credere, rectè vivere, sola nobis
voluntas nostra tribue retiam cum concen-
rente gratia Dei, sed quia impossibile est
velle, credere, rectè vivere, ut supra dixi-
mus, sine propria voluntate. Sic enim seip-
sum exponere solet Augustinus: Hæc Dei dona
sunt, & vestra quidem sunt, sed non ex vobis. Et in-
ferius luculentius: Quia etsi etiam ex illa propter
arbitrium proprium, sine quo non operamur bonum,
non tamen sicut ille dixit, non nisi ex illa. Proprium
quippe arbitrium nisi Dei gratia augetur, nec ipsa bona
voluntas esse in homine potest. Et in libro primo
Retractionum, exponens quomodo &
credere & operari, quæ olim distinguere sole-
bat, quamvis utraque per gratiam darentur,
nostra tamen dici possent: Utrumque ergo no-
strum est, inquit, propter arbitrium voluntatis, &
utrumque tamen datum est per spiritum fidei & cha-
ritatis. Et paulò post, id quod ante dicere
solebat, nostrum est credere & velle, illius
autem dare facultatem creditibus bene
operandi, statim subiiciendo corrigit: Pe-
rum est quidem, sed eadem regula, utrumque ipse
est, quia ipse preparat voluntatem; & utrumque
nostrum, quia non fit nisi volentibus nobis. Hoc
est quia non fit nisi propria nostra vo-
luntate. Et in homilia decima quarta expo-
nens

Hemil. 14. cap. 1. nens illud, in patientia vestra possidebitis animas vestras, ita loquitur: In vestra patientia, inquit, non enim esset patientia tua, si non ibi esset & voluntas tua. In vestra patientia, sed unde vestra? Nostrium est, quod à nobis habetur: nostrum est & quod nobis donatur. Quomodo enim aliquid donas, nisi ut eius sit cui donas? Aperta est enim illa confessio, ab ipso enim patientia mea. Dicu nobis ipse, In vestra patientia, dicamus illi & nos, Patientia mea ab ipso est. *Tuum* fecit donando; noli ingratus esse tibi assignando. Quod ibidem de pane nostro quotidiano sumptâ similitudine illustrat: Panem nostrum quotidianum da nobis. Ecce nostrum, Ecce da nobis. Illo dante se nostrum. Si illo dante sit nostrum, nobis supervenientibus sit alienum. Quibus omnibus hoc docet Augustinus, velle, credere, diligere, ceterasque quaslibet operationes bonas, quamvis non nisi gratia eas operante & largiente in nobis esse non possint, rectè tamen dici nostras, quia sine propria nostra

ibidem. voluntate esse non possunt. Vnde illud præcisißimum & verissimum: *Quid autem meum dicam prorsus non inuenio, si voluntas qua volo & nolo non est mea.* Quod sanè nihil omnino aliud est, quam id quod in initio capitis huius objectum est, consentire aut dissentire, velle aut nolle, credere aut non credere, esse propria voluntatis.

Hinc etiam jam facile intelligitur & ista phrasis, in qua nonnullos etiam difficultatem invenisse aut fecisse, velut nodum in scirpo, memini, quando tractans illum Apostoli locum: *Quid habes quod non accepisti*, in libro de Spiritu & littera dicit: *Accipere & habere utique accipientis & habentis est.* Nam & inde nonnulli exculpere moluntur, quod actum propter quem gratia datur, accipere & habere, ab indifferentia voluntatis accipientis habentisque pendeat. Sed revera phrasis ex antedictis plana est. Nihil enim aliud significatur, quam ea dona fidei, charitatis, continentiae, hoc est, quod credimus, diligimus, continemus, & huiusmodi quæ nobis per gratiam suam largitur Deus, non posse à nobis accipi & haberi, nisi consentiendo propriâ voluntate, ut ita fiant accipientis & habentis. Nam talia dona Dei, quæ in ipsorum actuum liberorum productione sita sunt, non possunt accipi vel haberi, nisi propriâ nostrâ voluntate velimus atque consentiamus. Sic enim seipsum explicat Augustinus in eodem loco: Nam cum dixisset, *consentire ac dissentire esse propriae voluntatis*, hoc est, fieri non posse nisi propriâ voluntate, nequis hoc isti Scripturæ advertari

accrederet, quia dicitur: *Quid habes quod non accepisti?* Statim adiecit: *Quæ res non solum infirmat, quod dictum est, Quid habes quod non accepisti. Verum etiam confirmat.* Et quomodo, cum accipere ab alio voluntatem seu velle, & propriâ voluntate consentire, valde diversa videantur? Respondet Augustinus: *Accipere quippe & habere anima non potest dona, de quibus hoc a dicit, nisi consentiendo sive volendo: ac per hoc quid habeat, & quid accipiat Dei est: accipere autem & habere, utique accipientis & habentis est.* Hoc est, quæ dona ei conferantur, sive velle, sive credere, sive diligere, sive continere, sive sapere &c. non est ipsius, sed Dei, qui pro sua libertate donat cuique quod vult; sed ea accipere & habere, est accipientis & habentis, quia est volentis & consentientis, quia dona ista in volendo & consentiendo consistunt; consentire enim ac dissentire, propriæ voluntatis est. Quæ sanè in quocumque hominum aut Angelorum statu vera sunt, sive voluntas se per se determinet, sive per gratiam ab illo determinetur. Semper enim accipere & habere est accipientis & habentis, semper velle aut nolle, consentire aut dissentire, sive vocationi, sive tentationi est propriæ voluntatis. Hoc tantummodo discrimen est, quod quando voluntas vult aut non vult, consentit aut dissentit, sive vocationi, sive tentationi, propriis suis dumtaxat adjuncta viribus (quemadmodum peccando fieri solet) vel etiam adjutorio gratiæ sine quo non, quod ei tribuit posse si velit (sicut in Angelis & Adamo contingit) tuoc ipsa est quæ jam potentialiter ac sufficienter instructa, sibi ipsi velle tribuit, & seipsam ad velle determinat, nec ac alio sive tentante sive vocante determinatur: quando verò voluntas adjuvatur adjutorio quo fit ut velit, ipsa quidem est etiam quæ vult & non vult, consentit atque dissentit, & ad volendum sese, consentiendumque determinat, sed sic, ut ipsum velle & consentire, ac sese determinare, ipsi ab alio adjuvante tribuatur. Tunc enim Deus per illud adjutorium in ea operatur velle & consentire, & sese ad volendum consentiendumque determinare. Est enim tale adjutorium, quod à nullo dicitur corde respuitur. Cujus ratio est, quia ideo tribuitur, ut cordis durities primitus auferatur. Denique est adjutorium quod cum datum fuerit, non expectat ut voluntas velit, sed facit ut velit, facit ut consentiat, facit ut faciat, facit ut determinet.